SVENSK MUSIKTIDNING.

N:o 18. | Redaktör och utgifvare: **FRANS J. HUSS.** Expedition: Olofsgatan 1 (Hötorget 6,) 1 tr. upp öfv. gård. | Stockholm den 15 November 1890. | Pris: Helt år 5 kr., Lösn:r 25 öre. Annonspris: 10 öre petitraden (15 öre utl.). | Årg. 10.

Leonard Labatt.

I vårt förra nummer framställde vi bilden af den italienske bassångare, som en tid gästat vår operascen; vi fästa i dag uppmärksamheten vid en senare der uppträdande gäst, en sångkonstnär tillhörande tenorernas fack, hvilken med den förre alternerat såsom dragningskraft till operasalongen. Leonard Labatt — det är honom vi mena och hvars drag vi här återgifva — är dock ej en främling för oss, såsom man vet, ty han har fordom och senast för några år tillbaka tillhört vår första scen; ja, han gjorde der sina första steg på den lyriska konstnärsbanan och kan nästa vår fira sitt 25-årsjubileum som operasångare, då denna tid förflutit sedan hans första debut derstädes såsom Tamino i »Trollflöjten», d. 26 maj 1866.

Hr Labatts vistelse någon tid här i hufvudstaden och dess grannskap ha vi förut omnämnt, och denna har föranledt hans nu inträffade gästspel å K. operan, hvilket beredt oss nöjet att få återhöra den särskildt såsom Wagnersångare framstående hjeltetenoren, dock blott i en enda rol: Tannhäusers, emedan hans tid ej tillåter honom att längre stanna qvar i fädernestaden.

Denna rol kan emellertid räknas till konstnärens förnämsta, såväl till följd af de stora vokala och dramatiska fordringar den ställer på innehafvaren som ock med afseende på hr Labatts utförande af densamma, hvilket nu liksom förr här vunnit stort och rättvist erkännande från alla håll. Så yttras i en karakteristik uti Fr. Hedbergs för några år sedan utgifna bok »Svenska operasångare» om konstnärens framställning af denna rol: »Hela den sinnligt anlagda karaktären, den efter Venusbergets sensuela njutningar och derför i oupphörlig tvekamp mellan materie och ande fastkedjade, olycklige och af förtrollning bundne sångaren har i Labatts framställning fått en lefvande realistisk verklighet, som på samma gång den förklarar uppbrusningen vid sångarstriden på Wartburg, ger åt den återvändande pilgrimens långa skildringar af sina lidanden och kval en på samma gång gripande och djupt intresserande prägel af sanning och omedelbarhet, som ovilkorligen rycker med sig äfven den motsträfvigaste. Den stora scenen mellan Tannhäuser och Wolfram i operans tredje akt, hvilken förut ovilkorligen gjort intrycket af en betänklig longör, blir genom Labatts lidelsemättade framställning ett dramatiskt betydelsefullt, organiskt helgjutet moment i den djerft utkastade men långsamt framåtskridande handlingen, och först nu fick man klart för sig hvad Tannhäuser egentligen är, nämligen den med sångens rika men farliga gåfva utrustade dödlige, hvilken slites mellan sinneverlden, som lockar hans sjudande blod och andeverlden, som återfordrar hans bättre jag, hvilket han förlorat under sin förfelade jagt efter idealet, som han förblandat med den materiela njutning, utan hvilken han icke kan tänka sig en jordisk lycka. Genom denna framställning fingo äfven motståndarne till den wagnerska rigtningen inom den musika-

Leonard Labatt.

Med detta nummer följer till tidningens årsprenumeranter Musikbilaga n:r 3 innehållande för piano: *Canzonetta* ur Stråkqvartetten Op. 12 af Mendelssohn-Bartholdy.

liskt-dramatiska dikten klart för sig, att de skärande dissonanserna i partituret ha ett berättigande, ty nu uppburos de och förklarades af den sceniska aktionen, utan hvilken de blifva endast abnormiteter, icke vältaliga uttryck för tonskaldens innersta tanke. Hvad som icke minst väcker berättigad beundran för Leonard Labatts återgifvande af denna den svåraste af alla lyriskt-dramatiska uppgifter är den i sanning ofantliga kroppsliga kraft, hvarmed den icke längre unge sångaren uppbär den i ordets egentliga bemärkelse kolossala scenen.» Förf. anmärkte i sin skildring, skrifven efter sångarens sista engagement vid vår opera 1883—84, att »det trägna arbetet på en af utlandets förnämsta och största operascener naturligtvis icke gått spårlöst förbi äfven för hans starka och uthålliga stämma — han är ju icke längre i sin första ungdomliga styrka -- men om också icke rösten längre står på höjden af sin skönhet, så står likväl konstnären på höjden af sin medvetna och skapande förmåga», och vi ha nu fått bekräftelse på att han ännu är i stånd att imponera med sin mäktiga stämma och en stor både vokal och dramatisk talang i framställningen.

Från Labatts första uppträdande här efter sin förut omnämnda debut minnas vi i första rummet hans förträffliga utförande af Vasco de Gama i »Afrikanskan», och hans Masaniello; han sjöng då äfven, ehuru ej med samma lycka, Faust i Gounods opera, vidare Horace i »Sylvia», Armand i »Vattendragaren» m. fl. partier. Med beröm kunna äfven nämnas hans Harald i Halléns »Harald viking», Profeten, Trubaduren, Raoul, Rolf i »Vikingarne» af Hallström och såsom särskildt ypperlig hans Eleazar i »Judinnan».

Leonard Labatt, hvars fader var tobaksfabrikör och bosatt i Stockholm, är född här d. 4 dec. 1838. Han egnade sig till en början åt handelsståndet och var chef för en modeaffär härstädes åren 1863—67. Emellertid hade han vid flera tillfällen, i synnerhet på Harmoniska sällskapets konserter, väckt uppmärksamhet för sin kraftiga tenorröst, hvilken han utbildade under Jul. Günthers ledning med det kända resultatet, att han öfvergaf handelsyrket och blef operasångare.

Efter ett par års verksamhet vid stockholmsoperan drogs hr Labatts håg till de stora scenerna i Tyskland hvars språk han såsom tysk till härkomsten var mäktig. Den 17 aug. 1868 debuterade han sålunda på K. operan i Dresden såsom Vasco och blef genast engagerad der på tre år. Genom teaterns brand 1869 kunde Labatt lösgöra sig från Dresden för att antaga ett engagementsanbud från den kejserliga operan i Wien, der han äfvenledes i Vascos rol debuterade i juli 1869 med den framgång, att han på tre år blef fäst vid denna scen. Engagementet förnyades ytterligare tre gånger, så att han tillsammans i 14 år var anställd som förste och ende hjeltetenor vid kejserliga operan, hvilket, beträffande en så stor och ansedd scen som denna, visar att hr Labatt der betraktades såsom en capacitet af hög rang. Bland partier, som han infört på den nya kejs. operascenen kunna nämnas Pollion i »Norma», Tannhäuser, Fra Diavolo, Eleazar i »Judinnan», alla 1870. Året derpå sjöng han titelrolen i Wagners »Rienzi» som d. 30 maj 1871 för första gången uppfördes i Wien. Under följande decennium sjöng han vidare i »Iphigenie auf Tauris», »Iphigenie auf Aulis», »Die Folkunger», »Die Walkyre», »Armide», »Idomeneus», »Medea». Det första Wagnerparti han sjöng var Walter von Stolzing i »Mästersångarne i Nürnberg» d. 21 jan. 1868, hvilket af honom kreerades i Dresden. I nov. 1875 sjöng han Tannhäuser under Rich. Wagners personliga ledning på Wienoperan och i sept. 1881 sjöng han denna rol endast i Wien för 100:de gången. Samma antal representationer uppnådde hans Vasco de Gama i nov. 1876 och Eleazar i dec. 1882. Lohengrin, Profeten och Raoul har han vid detta lag sjungit öfver 90 gånger.

Efter slutet af det omnämnda engagementet här i Stockholm i början af 1880-talet sjöng han i Hollands förnämsta städer och gästade 1886—88 i flere tyska, såsom i Bremen etc., äfvensom i Prag. 1888—89 reste han med impressarion Strakosch på en tourné i Nordamerika. Truppen, som bestod af 80 personer och hade till primadonna den berömda sångerskan miss Kellog, uppträdde då i Newyork, Brooklyn, Montreal, Chicago, Boston, Washington och en mängd andra af Nordamerikas största städer. I vårt sista nummer för år 1888 omnämnde vi från denna hans tourné, att han i Boston blifvit mycket firad såsom Manrico i »Trubaduren», och att kritiken i amerikanska pressen berömde honom såsom »en artist af första rangen». Utom sina nämnda gästuppträdanden å vår opera erinra vi att han äfven åren 1871—78 och —82 lät höra sig der. Hr Labatts gästspel denna gång har varit helt kort, emedan han snart måste afresa härifrån för att förbereda en tourné i Tyskland, och derefter skall han i januari, jemte den berömda sångerskan fru Materna, i Paris medverka vid ett af en framstående konstnär iscensatt privat uppförande af första akten i Wagners »Tristan och Isolde». Det stora bifall hvarmed hr Labatt nu helsats här såsom Tannhäuser synes emellertid otvetydigt innefatta ett: »Välkommen åter!»

Några ord om sången och sångundervisningen i våra skolor.

Föredrag vid Allmänna svenska läraremötet i Helsingborg detta år af rektor K. E. Palmgren.

Då jag nu med mötets tillåtelse, för hvilken jag frambär ett vördsamt tack, går att framställa några anmärkningar rörande *sången och sångundervisningen i våra skolor*, torde det tillåtas mig att få förutskicka några ord. Jag vill då nämna, att jag icke är sångare; kan sjelf ej sjunga i vanlig nutida svensk mening, kan ej en not och skall således alls icke besvära herrarne med någon undervisning, vare sig i sång eller notläsning. Men jag har trott och vill gerna tro, att vid ett allmänt svenskt elementarläraremöte det icke vore olämpligt att yttra några ord om sången och sångundervisningen i en annan mening och i en annan betydelse än den vanliga. Sången och sångundervisningen har äfven en *fosterländsk* betydelse och det är från den synpunkten, som jag här vill yttra några ur hjertat framsprungna ord. Jag skall söka ställa mina ord så, att de i någon ringa mån må kunna bidraga till besvarandet af en af de frågor, som förekomma till behandling vid detta möte, den frågan nämligen: *Hvad kan skolan åtgöra för att hos sina lärjungar väcka och underhålla kärleken till fosterlandet.*

Ingen torde väl, för så vidt han är bekant med för handen varande förhållanden, kunna neka till, att sångkonsten, det vill här säga *förmågan att kunna sjunga*, är stadd i märkligt aftagande i Sverige. Här glädjas vi, ja yfvas öfver våra utmärkta förmågor inom sångkonstens område, vår opera, vår studentsång och våra sångföreningar; men trots allt detta är likväl icke blott sångförmågan, utan den dermed nära förbundna lusten att sjunga skäligen klen i vårt land. Få länder torde gifvas, der man får höra så litet sång som nu för tiden i Sverige. Jag fäster mig härvid icke vid konstsången. Den odlas nog; men den är ock måste blifva blott ett fåtals tillhörighet. För den stora massan af folket, deruti inberäknade våra barn och vår ungdom, för hela denna stora hop finnes för närvarande så godt som ingen sång och i följd deraf ingen lust att sjunga. Detta är ingen paradox; det är en verklig sanning.

Men gifves då icke undervisning i sång vid våra skolor, vid våra universiteter och på flera andra ställen? Jo, visserligen *undervisas* i sång, det vill jag ej förneka; men hvar, hvar i vårt fädernesland *sjunges* det? Det är frukten af sångundervisningen, som jag söker. Hvar finnes den? Sjunga vi numera i våra hem? När få vi höra sång från barnaläppar, från vår ung-

dom, från våra skolor, från folkets stora flertal? När få vi höra sång i våra kyrkor eller ens vid våra universiteter? Är icke detta ett hårdt tal? Låtom oss se, eller här måhända rättare sagdt, höra efter. Vi börja med hemmen. Sjunga vi der? Mycket litet. Om vi ega en vän eller väninna, begåfvad med sångröst, så är han eller hon någon gång så vänlig och låter oss höra en eller ett par, vanligen utländska sånger. Så få vi ock emellanåt höra en ofta af tämligen motspänstiga stämmor hopkommen qvartett. Men när sjunga far och mor och barnen? Och dock hvilken stor sinnets lyftning ligger icke uti sången, hvilken källa till okonstlad fröjd äfven för barnasinnet. Nå, men i skolan få vi väl sjunga? Ja visserligen; men här inträder ett märkligt förhållande. Under det alla öfriga skolans ämnen äro obligatoriska för barnet, och den enskilde läraren, ja icke ens lärarekollegiet i sin helhet kan dispensera ett enda barn från ett enda ämne, så är i afseende på mitt barns rättighet att få lära sjunga sångläraren så godt som enväldig och kan beröfva detta barn en rätt, som bör vara och verkligen är allas. Härvidlag hjelper icke, om barnet sjelf vill eller föräldrarne vilja. Det heter: »du har ingen röst, intet öra». Men hvem svarar för, att icke genom *öfning* barnet *får* både röst och öra; ty ännu har ingen kunnat uppdraga gränsen för den mänskliga öfningens möjliga resultat. Tvärtom synes det vara billigt, att, om anlaget i början visar sig vara ringa och obetydligt, man derför så mycket mera bemödar sig om dess uppöfning. Huru mycket arbete få vi icke använda för att utbilda barnets slumrande förmåga i t. ex. räkning, i skrifning. Men icke går det der an att säga: »din begåfning för räkning, för skrifning, mitt barn, är så liten, att vi anse det icke löna mödan att uppöfva den». Ett sådant tal skulle med rätta anses för dåraktigt. Men just så dåraktigt behandlas merendels våra barn i våra skolor, då det är fråga om sångförmågan, som dock är en allmänt mänsklig egenskap, *nästan lika ofta förekommande som förmågan att tänka och tala*. Följden blir naturligtvis, hvad skolsången angår, att blott ett fåtal af barnskaran får någon utbildning i sång. De öfriga få alls ingen sådan, få alls icke sjunga, om jag undantager psalmsången vid morgonbönen. Den stora massan af skolbarn i Sverige får icke lära sjunga, icke deltaga i sång. — Nå, men i kyrkorna sjunges väl? Ja något; men antag, att orgeln och den på flere ställen befintliga s. k. kyrkokören oförmodadt upphörde med sina toner, hur skulle då vår kyrkosång taga sig ut? Jag fruktar jämmerligt. — Men studentsången då? Den är ju skön och välklingande! Ja visserligen; men äfven den är liksom skolsången aristokratisk, d. v. s. blott några utvaldes icke *allas* tillhörighet. Af en studentkår på cirka 2,000 medlemmar sjunga i medeltal 2 à 300. Alla de öfrige, den stora massan af studenter, sjunga icke. De få ingen utbildning i sång. Sången vid deras tillställningar är ofta mera skrål än sång ty de hafva icke fått lära sig konsten hvarken i skolan eller vid universitetet.

Hvad kan nu orsaken vara till, att ett sådant abnormt förhållande i afseende på sångutbildningen eger rum hos oss? Svaret ligger nära till hands. Orsaken är, att vi icke göra rättvisa åt den lilla, obetydliga sångförmågan, åt den lilla, svaga rösten, utan gå den förbi och göra ett urval ur de med större röstresurser begåfvade lärjungarne såväl i skolan som vid universitetet. Endast de erhålla någon utbildning i sång. Vid urvalet heter det väl: »du har ingen röst;» men det korta talets tysta mening är: »du har icke nog stor, nog vaker röst, derför har du ingen rätt att utbilda det lilla du har, ty här utbildas endast de mera röstbegåfvade». Men skolan har till ändamål att stärka, förädla och till harmonisk samverkan bringa människonaturens allmänt mänskliga egenskaper och bör således bland sina uppgifter äfven upptaga sången och upptaga den så, att dess karaktär af generelt anlag icke går förlorad. Man kan med skäl säga, att ungdomens rätt, att barnets rätt kränkes, om det ej får utgjuta sina känslor i toner, låt vara att de äro af mindre styrka och skönhet än ett annat barns, en annan ynglings.

Detta åsidosättande af den mindre röstbegåfningen har bland annat haft den följden med sig, att, såvida det ej är solosång af rang, vi icke sätta värde på annan sång än flerstämmig. Följden häraf åter har blifvit, att vi värdera en sång efter dess flerstämmighet, den fyrstämmiga sången mer än den trestämmiga, under det att den enstämmiga körsången har så godt som intet värde. Jag, jag är viss på, att i vårt kära fädernesland många menniskor finnas, som kanske aldrig vetat, att det verkligen gifves enstämmig körsång och säkerligen, om jag undantager kyrkosången, aldrig hört sådan enstämmig sång. Jag tror icke, att jag säger för mycket, om jag påstår, att just i denna öfverdrifna dyrkan af flerstämmig sång ligger ett af de förnämsta skälen till sångutöfningens och sångens aftagande i hela vårt land, den folkets sång, som fordomtima hördes i våra bygder. — Den flerstämmiga sången har derigenom, att den icke vill tillgodogöra sig den mindre rösten, hindrat dennas utbildning och derigenom mot sin vilja bidragit att minska sångens utbredning. Det är icke fint, om det ej är stämsång. Derföre dekreteras det: kan du ej sjunga i stämma, så får du icke alls sjunga; du är dömd till tystnad hela ditt lif, ehuru din röst väl skulle kunna fylla en liten plats i en enstämmig körsång. Det tyranni, som vår dyrkan af flerstämmig sång, isynnerhet qvartetten utöfvar, är icke obetydligt. Ty utom det, att den förhindrar den enstämmiga körsången, der alla röster, äfven den minsta, hafva plats öppen för sig, så tvingar oss ofta denna dyrkan att hålla till godo med stämsång, så usel, så illa hopkommen och skrikande, att vi ofta rent af blygas derför. Men så stor är modets och vanans makt, att vi hellre höra denna öronpinande qvartettsång än gemensamt uppstämma en sång, en unison sång, der de olika förmågorna icke sättas på så hårda sångprof som i qvartettsången. Denna vår dyrkan af qvartettsång har ledt derhän, att numera i de flesta skolor i landet, från de allmänna läroverken till folkskolan, gosskolor som flickskolor, nästan uteslutande öfvas flerstämmig sång. Sångläraren utväljer efter en vanligtvis knapphändig s. k. pröfning — dem som äro lämpliga till sång, tror någon måhända — nej visst icke; han väljer dem, som äro lämplige till *flerstämmig* sång och desse få utvalde »tränas» nu i den ädla sångkonsten alla sångtimmar genom idkeliga omsjungningar, och det ofta med några få sångstycken hela terminen igenom. Hvad intresse och kärlek för sången barnet häraf får, är klart. Derför klagas i allmänhet öfver våra barns ringa lust för skolsång, öfver dålig disciplin under sånglektionerna m. m. Och det är väl ej att undra på. Tänkom oss ett barn med dess ålders liflighet en half eller hel termin tvunget att sjunga andra, tredje eller fjerde stämman i ett stycke, att under rättelser och anvisningar upprepa samma ljud, samma ord dag efter dag. Det är, jag tager ej ordet tillbaka, i de flesta fall tortyr, ett onaturligt hämmande af barnasinnets kärlek till sång, ett vanhelgande af sångens väsende och sångstyckets innehåll. Ty här vid detta omtuggande med stämmornas ljud inträffar, att sången, melodien, stämman blir allt; men det finnes väl något annat i en ädel sång än *ljudet;* det finnes någonting, kanske för sinnet lika vigtigt, som kallas: *ord*, *innehåll*. Hur det går med orden och innehållet under inlärandet af stämsången, är klart. Ord och innehåll förintas och detta så mycket mera, som ju till öfningen i stämsång sällan begagnas mer än *en* vers. Såsom man hos oss sjunger flerstämmig sång, skulle en skald icke behöfva skrifva mer än *en* vers, eller på sin höjd en begynnelse- och en slutvers, emedan de mellanliggande alltid öfverhoppas. Men hvad är det som föranledde tonsättningen, om icke just innehållets gedigenhet, tankarnes skönhet och känslans entusiasm, hvilka liksom icke funno tillräckligt rum i ordets torra och trånga form, utan behöfde yppa sin rikedom i tonernas anderikare,

fullare och mera nyanserade rymder. Ja man skulle kunna säga, att vid inlärandet och afsjungandet af våra flerstämmiga sånger, dessa skulle klinga lika skönt utan andra »ord» än ba, be, bi, bo, etc. eller med ungefär samma fadda innehåll som i allmänhet operatexten eger.

Äfven i ett annat hänseende verkar den flerstämmiga sången hämmande på sångens allmänna utöfning. Ty denna sång, satt i qvartett, kunna vi ej sjunga, utan att alla stämmorna äro tillfinnandes, men några minuter sedan den sista sångöfningen slutat och hennes ackord förklingat, skingras skaran för att kanske aldrig mera sammanträffa och förena de toner, som man nedlagt så mycken möda på och lärt sig att hoppassa. Just af detta skäl inträffar, som jag förut sagdt, att vi ofta få höra från dessa olika sångöfningar hopkomna qvartetter, hvilka mången gång utgöra vårt umgängeslifs plågoris. Det ser ut, som om sångöfningen i våra skolor egde rum icke för sångens egen skull, för barnens skull, utan för uppvisningens, icke för de sjungandes skull, utan för åhörarnes. Egde den rum för sångens och barnens skull, så skulle den så öfvas, att barnen hade glädje af den, icke blott under öfningen utan *efter* öfningen, i hemmet, i lifvet efter skoltidens slut. I enstämmig sång är en hvar sig sjelf nog, sitt eget instrument, utan påhäng af kamrater eller stämmor.

Ingen må af hvad ofvan blifvit sagdt tro, att jag ogillar den flerstämmiga sångöfningen. Visst icke, men hvad jag önskar är, att vi till barnens och äfven till alla mindre sångbegåfvades glädje och helsosamma förströelse samt till sångens återupplifvande icke ensidigt öfva den för flertalet af menniskor allt för svårlärda flerstämmiga sången, utan afpassa sångöfningen efter *flertalets* natur och begåfning, samt att vi ej så fästa oss vid melodien, att sångens ord och innehåll förintas eller rent af förstöras och karrikeras. Sången är ju ett uttryck förnämligast för känslan, känslan af glädje eller sorg, och bör afspegla den för tillfället rådande sinnesstämningen. Alla dessa fördelar vinnas genom att något undanskjuta den flerstämmiga sången för att ur sin undangömda vrå åter bringa den enstämmiga körsången till heders. Den innehar alla egenskaper för en rätt ledd pedagogisk sångöfning, är nämligen lätt att lära, fordrar mindre tid och inga större röstresurser, upptager i sitt vänliga sköte äfven det minsta, obetydligaste sångbidrag, stöter ingen tillbaka, lämpar sig både till körsång, sång i hemmen, på kalaser, på fältet, på utmarscher, i större och mindre folksamlingar, med ett ord lämpar sig till en *folksång för alla*. Då den är lätt att lära, tröttar den således icke ut barnet med ständiga omtagningar. Skulle ett missljud här inkomma, så stör det föga. Vi kunna saklöst låta det ljuda så länge. Om några dagar måhända ljuder det mindre skarpt, mindre illa. Måhända gör den sångaren äfven sitt bästa, det bästa han kan, och hvem vet, om icke han glädes af *sin* röst, af *sin* sång lika mycket som den sångbegåfvade. Att förbjuda den mindre begåfvade sångaren att deltaga i sångens ädla utöfning, är ungefär lika omänskligt som att förbjuda den närsynte att skåda ut öfver ett solbelyst landskap. Båda kunna väl ej uppfatta skönheten vare sig i sången eller landskapet i samma grad som de mera begåfvade; men de höra, de se det sköna efter *sin* begåfning, och vi göra ej rätt att beröfva dem denna glädje derför, att vi måhända genom den störas i vår uppfattning. Den enstämmiga körsången är folklig, demokratisk i ädlaste mening.

Äfven i rent vokalt-tekniskt hänseende eller hvad röstens utveckling beträffar, måste vi medgifva, att enstämmig sång så till vida är tjenligare än den flerstämmiga, som det är för sånglärarен möjligt att välja melodier, hvilka röra sig på ett större omfång och mera sysselsätta de olika registren, än vare sig sjelfva melodien eller de ackompagnerande stämmorna i flerstämmig sång kunna göra, då dessa för harmoniens skull måste hopträngas och ytterstämmorna tvingas ut mot röstens gränstoner.

En annan fördel af den enstämmiga sångens flitigare öfvande är, att vi derigenom kunna hysa en förhoppning om *återupptagande i sången af våra härliga folkmelodier*, i hvilka vi ega en skatt af sånger och toner i den innerligaste melodiösa förening, sådan som kanske intet annat folk eger. Rossini förklarade sig icke kunna komponera en melodi jämngod med vår »Necken», och just med denna sköna sång eröfrade Christina Nilsson först den europeiska publiken. Då hon, efter sitt för minnet sorgliga sista besök här, gästade Wien och icke med sina arior förmådde entusiasmera musikkännare i Mozarts och Beethovens verksamhetshärd, var det med den svenska folkvisan, säges det, som hon lade dem för sina fötter.

Man fordrar ej för mycket af ett folks sångundervisning, då man begär, att den skall motarbeta skrål och oljud, och det kan den göra derigenom, att barnen i ungdomen inlära sådana sånger, i hvilka stundens öfversvallande känslolif kan få ett naturligt aflopp. Det kan väl hända att våra musik-kritici skola finna sådana »aflopp» mycket omusikaliska. Ja väl, men de äro dock att föredraga framför det skrål, som t. o. m. af så kallade bildade personer åstadkommes, då stämningen är något hög. Hade dessa personer från barndomens sångundervisning fört med sig ut i lifvet orden och melodierna till ett 50 eller 100-tal sånger, så hade skrålet måhända förvandlats till några enstämmiga sånger, der så väl ord som melodi medverkat till en mera sansad, men derför icke mindre glad sinnesstämning. Den enda enstämmiga sång, som s. k. bildade menniskor här i landet i allmänhet kunna och hvilken också enstämmigt sjunges i samqväm, torde vara »helan går», »halfvan går», i sanning ett sorgligt bevis på svenskarnes nuvarande sångkärlek och sångförmåga. — Lärjungarne i en större gosskola i Stockholm gjorde en gång en utfärd; då de utkommit på landet och voro under inflytande af den glädje, som landet skänker stadsbarnen, föreslogs af gymnastikläraren, att gossarne skulle gemensamt sjunga en fosterländsk sång. Det befanns då, att de icke kunde en enda; den enda, flertalet kunde melodi och ord till, var en usel slagdänga. I en af våra större flickskolor här i landet höll en gång en framstående författare från ett af våra grannland ett föredrag och föreslog, att flickorna efter föredragets slut jämte skolans öfriga personal skulle sjunga en uppfriskande sång. Han föreslog än den ena, än den andra sången; men de kunde ingen. Slutligen frågade han om de kunde sjunga folksången. Ja, svarade de, melodien kunna vi, men ej orden.

Anno 1890 under juni månad var det trettonde allmänna svenska lärare-mötet församladt i Helsingborg. Under mötesdagarne företogs en utfärd till Fredriksborg. Sedan slottet med dess fosterländska minnen beskådats samt ett angenämt samqväm tagit sin början och sinnena genom ett högstämdt tal om fosterland och fosterlandskärlek satts i dallring, uttalades en allmän önskan om afsjungandet af en sång; *men*, mina herrar — *nittiofem* — säger 95 — *svenske elementarlärare mäktade ej åstadkomma en enda sång.* Betecknande i sanning för ett folk, som framför alla andra vill anses för ett sångälskande, sjungande folk.

I många andra hänseende, äfven i rent sociala, skulle ett allmännare öfvande af den enstämmiga sången utöfva ett välgörande inflytande. Vore det icke tänkbart, att om ungdomen icke blott lärde sig att gemensamt, vackert och kraftfullt sjunga enstämmiga sånger och om dertill komme, att vid högtidliga anledningar allmänheten vore van att gemensamt stämma upp en fosterländsk sång, — vore det icke tänkbart, att detta aktiva deltagande i festligheten skulle beröfva gaminen lust för sådana exesser, som föröfvades, exempelvis, under den i Stockholm för några år sedan firade minnesfesten öfver Gustaf Adolf. Man skulle då känna sig icke som en öfverflödig åskådare vid festen, utan som en behöflig och verksam deltagare i den. Och — för att taga ett annat exempel — huru annorlunda skulle ej festen, om man ens för flertalet kan kalla den så, vid Linné-stodens aftäckande för

några år sedan både tagit sig ut, känts och hågkommits om dessa till tiotusendetal uppgående åskådare fått tillfälle att, understödde och ledde af här och der utplanterade studenter och skolbarn, uppstämma en gemensam sång? Det skulle hafva blifvit en sång, som bokstafligen uppstigit till himmelen. Man öfverläte då icke sina känslor åt *andra* att tolkas, man tolkade dem *sjelf* af hjertats grund. Orden till en sådan för Linné-festen lämpad sång hade ju en af våra skalder kunnat författa på en allmänt känd melodi, t. ex. »Du gamla, du friska, du fjellhöga Nord», och dessa ord hade sedan kunnat af hufvudstadens press spridas genom tidningarne några dagar före festen, då en hvar för några öre kunde hafva förskaffat sig dem. Men hur gick det nu till vid denna fest? Jo, af den sång, som utfördes af de från Upsala reqvirerade studentsångarne hörde blott de närmast stående någonting af melodien, af orden naturligtvis icke ett enda; hela den öfriga massan af åskådare hade ej den ringaste vare sig yttre eller inre känsla af festen i Humlegården, om jag undantager, att de möjligen skådade täckelsets borttagande. Feststämningen var också derföre mycket klen. Många gingo måhända derifrån med bitter känsla af besviken fosterländsk hänförelse.

Den förr så berömda svenska sången är numera ingalunda någon *folkets* egendom. Derför är det ock nästan omöjligt att vid samqväm eller högtidliga tillfällen, äfven om dessa senare äro af aldrig så stor fosterländsk betydelse, åstadkomma någon sång, såsom uttryck för stämningen; den stora massan förhåller sig *stumt* åhörande, om den också lyckas uppfånga ett eller annat fragment af den bestälda konstsången.

Den nuvarande svenska sången är endast en *konstprodukt* och den egentliga folksången håller på att dö ut. Våra gamla, kära folkvisor duga nu ej längre. Vårt sociala lif är för förnämt, för att de vidare skulle passa i våra fina salonger. Nej, annat måste det vara. Liksom hela hemmets utstyrsel bär vittne om vår smak för utländskt lånegods, så måste äfven musiken och sången vara i stycke härmed. Våra gamla folkvisor utträngas allt mer och mer af kompositioner för dagen, utländska och inländska i afseende på hvilka, jemförda med våra gamla perlor, man vore frestad att utropa: *hvad äro alla jordens ljus, mot en af himlens dankar.*

Jag skall tillåta mig anföra några ord af den bortgångne d:r Aug. Sohlman. Vi svenskar, säger han, hafva namn för att vara en af verldens mest musikaliska nationer. Vi drifva ju också musiken såsom konst och såsom estetisk njutning ganska långt. Vi exportera en och annan Jenny Lind eller Kristina Nilsson m. m. Men hvad betyder här allt detta för vårt nationella lif? Hvad båtnad har den folkliga odlingen af dessa företeelser, ifall det visar sig, att konstsången, i stället för att gifva stöd och kraft och lyftning åt den folkliga sången, alldeles dödar den samma, — om folkvisan helt och hållet har dött bort, och ingenting annat, om icke på sin höjd råa karikatyrmessiga slagdängor kommit i stället. Öfverallt annorstädes, äfven hos folk, som icke betraktas såsom sångrika och musikaliskt begåfvade, hörer sången ovilkorligen med till hvarje större eller mindre festligt samqväm. Man skrifver en eller flere sånger till allmänt kända melodier, och hvilka derför alla i festen deltagande samdrägtigt och enstämmigt kunna sjunga. Hos oss kommer numera nästan aldrig något sådant i fråga, och det är af det enkla skäl, att vi hunnit så långt, att det icke fins någon melodi, som allmänheten kan sjunga.

I andra land finnes det åtskilliga nationella sånger, hvilkas ord och melodier äro kända af allmänheten, och hvilka kunna uppstämmas af alla. Hvarje fransman kan sjunga »Marseljäsen». Hvilken tysk behöfver vara stum, när man uppstämmer »Was ist der Deutschen Vaterland» eller »Die Wacht am Rhein»? I Danmark sjunga alla, höga och låga, gamla och unga: »Kong Kristiern stod ved höien mast» och i Norge: »Hvor herligt er mit födeland» m. fl. — Hos oss ha det kommit derhän, att vid åtskilliga högtidliga tillfällen d. s. k. »folksången» uppspelas, och allmänheten reser sig upp för att sålunda *tyst* instämma, men ingen öppnar sin mun, såvida man icke har några särskildt bestälda sångare tillstädes.

Må derför alla de, som ha hjerta för det fosterländska, med allvar tänka på, att bereda plats och möjlighet för den folkliga, enstämmiga sången. Vissa fosterländska sånger borde öfvas och sjungas i alla skolor, och i dem skulle alla deltaga, äfven de, som ej ega anlag och fallenhet, hvilka påkalla en något längre drifven öfning. Det är också hög tid, att man upprättar och gifver häfd åt den seden, att vid folksamqväm sången bör vara med, icke som en liten musikalisk prestation och icke ensamt representerad genom några bestälda sångare, utan utförd samstämmigt af alla de närvarande med ett hjerta och en själ, med känsla för både ton och ord.

Såsom en afslutning och sammanfattning af det nu sagda, beder jag att få anföra några ord af en ännu lefvande framstående skolman i vårt land. I första rummet, säger han, bör man hos lärjungarne väcka känsla och kärlek för deras eget land, så att de för det samma vilja offra lif och blod med gladt mod och i förtröstan på Herrens hjelp. Och för att få dem dertill, för att väcka kärlek till fosterlandet, som omfattar ej blott sjelfva marken, utan allt ädelt och stort både i häfd, saga, natur och konst, för att få dem att älska detta, så skola de lära sig att läsa och *sjunga* derom, liksom de skola lära sig sjunga om Gud och hans kärlek till oss. Store konungar och andra ädle män och qvinnor, »mandom och mod», den sköna och härliga hemorten, minnet af liten Karins uppoffrande lydnad med mycket mera, det är skatter, som Gud ej utan orsak gifvit oss, och ve det folk, som blifvit dessa sina stora och sköna minnen otroget; olyckliga de, som af hvilken orsak det vara må, ej taga vara på och odla de gåfvor, Gud på ett eller annat sätt gifvit. De folk, som så göra, skola snart mista sin plats på jorden som fria folk samt i och med det samma ej kunna uppfylla det mål, som Gud gifvit hvarje folk. Må vi derför äfven genom sången söka att hos de unga väcka kärlek både till Gud och fosterland!

Mine herrar! Jag vill nu sluta med frambringandet af ett hjertligt tack till de närvarande, som velat höra de enkla ord jag haft att säga. Ej illa använd vore denna stund, om någons eller några hjerta kommit att klappa fortare för det som är *vårt*, för *vår sång*, för hem och fosterland, ty

»hvad fins på jorden mera värdt
att hållas dyrt och kärt!»

Gamla favoritoperor i ny drägt.

Ännu återstår väl en och annan af den generation, som tjusades af en Dalayracs, Grétrys, Isouards operor, värmdes af deras rörande romantik och lifvades af deras buffakomik. Vår tid ser nu med andra ögon och finner mycket naivt i de gamla texterna, men melodiernas fägring i de gamla verken håller sig ännu frisk, och många af dessa torde ännu kunna våga sig fram på scenen inför en publik, som ännu icke är alltför Wagneristisk för att kunna njuta af Mozart och Boïeldieu än i denna dag. Den senares »Hvita frun på slottet Avenel» står ännu på alla sceners repertoar; hans »Johan af Paris» går ännu öfver tyska scener; Grétrys »Richard Lejonhjerta» gifves ännu i Frankrike och Méhuls »Målaren och Modellerna» hörde man ännu för ett par år sedan från vår operascen, likasom Cherubinis »Vattendragaren», hvars vackra ouverture utfördes på sista symfonikonserten, nog ännu håller sig på repertoaren, der den senast stod 1886. Det är ej längre än 7 år sedan Dalayracs »Gubben i bergsbygden» upptogs å Mindre teatern, och året förut fick man senast på Kgl. operan åter höra Pergoleses »Ett litet huskors». Längre tillbaka hafva vi på operascenen »De begge arrestanterna» af Dalayrac år 1870 och Grétrys »Richard Lejonhjerta» i slutet af 50-talet, instrumenterad af Foroni och i ny öf-

versättning af C. W. A. Strandberg, samt Boïeldieus »Den nye egendomsherrn», öfversatt af F. A. Dahlgren, 1861—62. Denna opera gick visserligen endast 4 och »Richard Lejonhjerta» blott 7 gånger, men man ser af detta, att den gamla opéra-comique från århundradets början ej varit alldeles förgäten och förskjuten. På Stjernströms Mindre teater fick man äfven nöjet att 1858 höra Ditters von Dittersdorfs roliga opera »Doktorn och apothekaren», af Fr. Hedberg fritt öfversatt efter Knudsens danska text. Nya teatern har också bjudit på Nicolo Isouards »De löjliga mötena».

De ofvannämnda gamla klassikerna och åtskilliga andra deras samtida ha emellertid varit på väg att falla i glömska, då musikförläggaren Batholf Senff i Leipzig förlidet år öfverraskade musikverlden med att presentera »Beliebte Opern aus früherer Zeit» i fullständigt klavérutdrag med text (sång och piano) och bifogad fullständig dialog, efter partituret beriktigade och i ny bearbetning af Richard Kleinmichel, en i Tyskland ganska ansedd pianist och komponist, f. 1846 i Posen, sedan 1883 teaterkapellmästare i Danzig.

Om utgifvandet af denna operasamling instämma vi i hvad som yttrades af Leipzig-»Signale» vid förra årets slut:

»Man kan ej annat än kalla det en öfverraskning af originelaste slag hvad förläggaren Barthold Senff beredt det musikaliska publikum. *Tio operor* hafva med ett slag blifvit väckta till nytt lif, ett formligt bibliotek af förgätna och likväl förr mycket berömda operor framträda i ny vacker utstyrsel, i präktiga nya klavérutdrag till billigaste pris. Detta är i sanning en rik skänk, som helt oväntat kastas i famnen på musikifrare som gräfva efter gamla skatter, på raritetsamlare — i nutiden som i framtiden. Befintliga luckor i den tryckta musik- specielt opera-literaturen ha med ens blifvit fyllda; en hel komponistgeneration från äldre tider gör på nytt honnör för musikverlden. Man behöfver ej mera trefva i mörkret, om man vill veta något positivt om de genom traditionen af oss värderade gamla herrarne eller en rad af deras verk, de träda sjelfva inför oss och taga till ordet. Så helsa vi nu detta för musikhistorikern liksom för en hvar högst intressanta företag med upprigtig glädje och uttala till såväl förläggaren som hans bundsförvandt Richard Kleinmichel vårt varma tack härför. Hvilken enorm flit, hvilken uppoffrande möda den musikaliska bearbetaren underkastat sig med sammandragande af de särskilda byggnadsstenarne kan man knappt föreställa sig. Ty det handlar här för det mesta om klavérutdrag, som förut *alls icke* eller mycket ofullständigt funnits till. Dock inskränker sig Kleinmichels förtjenst icke till den med största sorgfällighet utförda nya bearbetningen och ordnandet af klavérutdraget enligt partituret, utan förtjensten ökas ytterligare genom upptagandet af samtliga operornas *fullständiga dialog*. Hvarje särskildt band af dem är ett mönster i gravering och tryck och länder den verldsbekanta Röderska officinen till heder. Och nu vilja vi ej längre förhindra våra läsare att få kännedom om hvilka operor som här äro i fråga; företrädesvis firar forna tiders *ars jucunda* i dem sin återuppståndelse.

Vi anföra dem med det tyska namnet och inom parentes den svenska titeln på dem vi känna såsom hos oss uppförda. Första serien af tiotalet operor utgöres af följande: 1. *Die Schwestern von Prag* af Wenzel Müller; 2. *Doctor und Apotheker (Doktorn och Apothekaren)* af Carl Ditters von Dittersdorf; 3. *Die beiden Savoyarden (De två Savoyarderna)* af Nicolaus Dalayrac; 4. *Die schöne Müllerin* af Giovanni Paisiello; 5. *Der neue Gutsherr (Den nye egendomsherrn)* af Fr. A. Boïeldieu; 6. *Der Dorfbarbier* af Johan Schenk; 7. *Die Schweitzerfamilie (Den Schweitziska familjen)* af Josef Weigl; 8. *Die Dorfsängerinnen* af Valentino Fioravanti; 9. *Die beiden Geizigen (De bägge girige)* af A. E. M. Grétry; 10. *Aschenbrödel (Cendrillon)* af Nicolo Isouard, äfven kallad endast Nicolo eller, efter sin födelsestad Malta, Nicolo di Malte. Priset på hvar och en af dessa operor är endast 4 mark och för bundna exemplar 5 mk.

Af andra serien, som torde kunna afslutas redan i år, har enligt sista »Signale» n:r 17 utkommit. Denna serie innefattar: N:r 11. *Hans Sachs* af Alb. Lortzing; 12. *Richard Löwenherz (Richard Lejonhjerta)* af A. E. M. Grétry; 13. *Hieronymus Knicker* af C. Ditters von Dittersdorf; 14. *Je toller, je besser (Målaren och modellerna)* af E. N. Méhul; 15. *Das Lotteriloos* af Nicolo Isouard; 16. *Casanova* af Alb. Lortzing; 17. *Der portugiesische Gasthof* af Luigi Cherubini; 18. *Die Magd als Herrin (Ett litet huskors)* af Giov. Battista Pergolese; 18. *Der lustige Schuster* af Ferd. Paër; 20. *Die Jagd* af Joh. Adam Hiller. Utom n:r 11 och 16, som kosta 5 mark är priset på operorna i denna serie lika med det i den föregående och 1 marks förhöjning för bundet exemplar. Priset synes ännu icke vara satt billigare vid köp af serie eller flera exemplar på en gång.

Vår Musikbilaga.

Med anledning af gjorda förfrågningar, om den vackra *Canzonettan* i Mendelssohns Ess dur-qvartett Op. 12, som med så stort bifall utfördes å sista kammarmusiksoarén, finnes att få i arrangement för piano och 2 händer, ha vi trott oss göra våra prenumeranter och musikvänner en tjenst med att intaga densamma i sådan form uti den musikbilaga som medföljer detta nummer till våra årsprenumeranter. Canzonettan är oss veterligen icke utgifven särskildt för piano, endast i hela qvartettarrangementet, som ej är så lätt att erhålla. Styckets mellansats, som icke bör tagas för fort, såsom piu mosso i ett Allegretto, torde med iakttagande af den utsatta fingersättningen icke blifva synnerligt svår att utföra på piano. Denna kan äfven tjena instruktiva ändamål och användas såsom en god etyd. Särskildt kan denna bilaga icke säljas, emedan den ingår i årets Musikalbum, hvar fullständiga innehåll synes å sista sidan. *Red.*

Ett otryckt bref af Richard Wagner.

Hur väl Rich. Wagner förstod sig på att bevaka sina ekonomiska fördelar kan man finna af nedanstående till teaterdirektör Wirsing adresserade bref af diktarkomponisten:

Högtärade herr direktör!

Uppföranderätten till de fyra delarne af min operasamling »Der Ring des Nibelungen» kan jag endast medgifva under sådana vilkor, att det tillförsäkras mig att särskild ansträngning göres för att beträffande eder teater det hela får ett värdigt utförande.

Som de minsta af dessa vilkor räknar jag dem, på hvilka jag åt er öfverlåter denna rätt:

1.) Förpligtelse att uppföra alla fyra styckena i rätt ordningsföljd, alltså begynnande med a) *Rheingold* och b) *Valküre*, hvarefter sedan c) *Siegfried* och d) *Götterdämmerung* efter godtyckliga mellanrum hvar för sig kunna följa;

2.) Garanti härför genom att genast erlägga i förskott 5,000 tyska riksmark;

3.) Från dagen för första uppförandet af hvarje stycke till 30 år efter auktors död 10 procent af hvarje bruttoinkomst med inberäkning af abonnementsqvoten, hvaraf dock hvarje gång 5 proc., till dess förskottet af fem tusen mark är återbetaldt, skall utaf K. landsteaterns direktion afdragas;

4.) Partiturer o. s. v. har direktionen att på er bekostnad uppbära af förläggaren till desamma, J. B. Schotts Söhne i Mainz.

Anser ni dessa vilkor för oantagliga, så ber jag att ni alldeles afstår från företaget.

Bayreuth 10 sept. 1878.

Högaktningsfullt, tillgifnast
Richard Wagner.

Från Scenen och Konsertsalen.

Kgl. Operan. Nov. 2, 4. 12. Thomas: *Mignon*, (Lothario: hr Bottero). — 3, 7, 9, 11. Wagner: *Tannhäuser* (Tannhäuser: hr Labatt, som gäst; Elisabeth, Venus, en herdegosse: fruar Östberg, Heintz, fröken Karlsohn; Wolfram, Walter, Biterolf, Henrik, Reinmar: hrr Lundqvist, Strandberg, Grafström, Rundberg, Strömberg). — 6, 10. Gounod: *Faust*, (Mefistofeles: hr Bottero; Margareta: frk. Petrini). — 8. *Andra symfonikonserten.* 1. Schumann: Symfoni (n:r 2) op. 61, C dur; 2. Cherubini: Ouvert. till »Vattendragaren»; 3. Norman: Andante ur stråkqvart. op. 65, för stråkorkester; 4. Wagner: Förspel till »Mästersångarne i Nürnberg».

Vasa-teatern. Nov. 1—13. Millöcker, C.: *Stackars Jonathan.* (Harriet: fru Jensen-Lindström, som gäst). 1 nov. 25:te gången.

Svenska teatern. Okt. 31, nov. 1, 2, 3, 8. *Niniche,*

Musikaliska Akademien. Nov. 11. *Filharmoniska symfoniorkesterns* 1:a konsert. 1. Mendelssohn: Ouvert. till »Hebriderna»; 2. Mozart: Klavérkonsert m. ork., A dur. (hr Rich. Andersson); 3. Händel: Aria ur »Serse» (frk. Ellen Nordgren); 4. Herbert, Victor: Serenad för stråkorkester (Andante amoroso, Canzonetta, Finale); 5. Massenet: Aria ur »Herodiade» (frk. Ellen Nordgren); 6. Schubert, Fr.: Ofulländad symfoni, H moll.

Berns' Salong. Nov. 9. *Dramat. Musikalisk matiné* för välgörande ändamål (bitr. frkn. Parsberg, Piehl; hr Lejdström, en funtimmersqvartett; fru Hartmann, hrr Personne, Örtengren.) Nov. 2. *Matiné af Upsalasångare.*

Osvaldo Botteros gästspel i förut nämnda roler har fortsatts med samma framgång, samtidigt med Leonard Labatts i »Tannhäuser», hvarom vi på ett annat ställe i detta nummer yttrat oss. Vid operans senaste uppförande här, i dec. förra året sjöngs titelrolen af hr Sellman, fröken Oselio sjöng Elisabeth och fröken Holmstrand Venus. De båda sistnämnda sångerskorna ha nu efterträdts af fruar Östberg och Heintz. Genom sin präktiga stämma i förening med uttrycksfullt spel och öfverraskande god apparition väckte fru Ö. som Elisabeth ganska stort intresse och bifall, En stundom märkbar röstvibrering och mindre beherskad mimik skulle kunna anmärkas. Fru Heintz hade fått åtaga sig Venus' ingalunda lätta om ock ej särdeles stora parti, hvilket den unga sångerskan emellertid ännu ej är rätt vuxen. De öfriga rolerna hade samma besättning som förut och hr Lundqvist gjorde med sin Wolfram samma lycka som vanligt.

Andra symfonikonserten gafs, såsom den föregående, under hr Franz Nerudas anförande och gaf ett nytt vitnesbörd om hans stora dirigenttalang. Konserten inleddes med Schumanns C dur-symfoni, som vi ej erinra oss varit gifven sedan 1875 å en matiné af Meissners orkester. Denna hans s. k. 2:a symfoni, komp. 1846, tillegnades kon. Oscar I. Vid detta återgifvande väckte det genialiska scherzot och det själfulla adagiot högsta intresset. Normans vackra andante, som följde efter den odödliga ouverturen till »Vattendragaren», gjorde med sitt utmärkta återgifvande af stråkorkestern så stort intryck, att det bisserades. Med förspelet till »Mästersångarne» afslutades konserten på ett sätt, som framkallade stort bifall och lände dirigent och orkester till all heder. Messingen i den bullrande ouverturen borde dock något modereras helst i en musik sådan som denna, hvilken från början till slut pröfvar åhörarens nerver. Hur genialisk än denna ouverture är, synnerligast i instrumenteringen, så undgår ej den wagnerska bredden och det oupphörliga stränga orkesterarbetet ej att verka tröttande äfven på åhörarne; det må sägas, om det än förefaller wagnerdyrkarne hädiskt.

Filharmoniska symfoniorkesterns 1:a konsert var en eklatant seger för såväl anföraren, kapellm. Hallén som för hela orkestertruppen, hvars såväl värfvade stamtrupp som kår af frivilliga åstad kom ett samspel af bästa qvalitet. Man fick genast bevis härpå i den med synnerlig verve och god nyancering utförda ouvert. till Hebriderna, och ej mindre sedan i de rätt pikanta och anslående 3 styckena i Serenaden för stor stråkorkester af tysk-armerikanen Victor Herbert, af hvilka den intagande Canzonettan måste bisseras. Lika godt utförande fick Schuberts intressanta synnerligast i 1:a satsen melodiskönа H moll-symfoni, visserligen blott en torso af den store toukonstnärens hand, men skönt mejslad och gifvande löfte om ett storverk, af hvilket nu endast finnas två delar färdiga: första allegrot och andantet, komponerade 1822, sex år före mästarens, död men uppförda först 1865. Partituret hade förut legat gömdt hos sin egare, Schuberts vän Ansh. Hüttenbrenner. I Mozarts sällan hörda A dur-konsert utförde hr Richard Andersson pianostämman med ett klart och smakfullt föredrag, som (måhända beroende på instrumentet) stundom saknade den styrka i anslag, som skulle gifvit mera nyansering åt det hela. Fröken Nordgren vann publikens stora bifall med ett par arior, hvari hennes präktiga stämma gjorde sig väl gällande ehuru en möjligen befintlig indisposition stundom gjorde intonationen sväfvande. Dir Hallén och hans orkester samt de biträdande hylledes varmt af den nästan fullsatta salongen, i hvars hofloge man såg konungen med uppvaktning.

En musiktillställning, som vi ej kunna förbigå med tystnad var den ofvananförda matinén i Berns' salong, der fröknar Piehl och Parsberg samt hr Lejdström synnerligen utmärkte sig genom sina sångföredrag. Frk. Piehls förträffliga röst och vårdade utförande af Hallströms »Svarta svanor» tillvann henne stort bifall och frk. Parsberg sjöng den svåra koloraturarian ur »Nürnbergerdockan» på ett sätt som låter en ana, att man af henne kan vänta något stort i en snar framtid. Hennes naturliga koloratur är mirakulös och en intagande naturfriskhet i röst och framställning verkar omedelbart tändande. Hr Lejdströms utförande af Godards vackra »Berceuse» var helt enkelt mästerligt. En qvartett af damer ur operans kör, (i kostymer) vann bifall med god sammansjungning och vackra röster.

Upsalasångarnes matiné gafs naturligtvis inför fullt hus och med rikligt bifall. Kören af 35 sångare bestod också af utvalda röster och sjöng med sällsynt ensemble och finess. Det enda vi kunna anmärka gäller Lindblads »Naturen och hjertat», som nu mera föredrages i alltför långsamt tempo.

Från in- och utlandet.

Musikföreningens 24:de konsert eger rum d. 18 nov. kl. 8 e. m. i Musikal. akademien med biträde af fröknar Selma Ek, M. Petrini, A. Piehl och E. Strandberg samt hrr A. Rundberg, Salomon Smith, ett par musikälskare och K. hofkapellet under hofkapellm. Jos. Dentes anförande. Det intressanta programmet upptager Mendelssohns »Melusina»-ouverture, »Almansor», konsertaria för basbaryton med ork. af Reinecke, Gades »Frühlings-Phantasie» för 4 soloröster, piano och ork. samt till slut soli, ensemblenummer och körer ur Mozarts »Idomeneo».

Den första vespergudstjensten i hufvudstaden förberedes nu med all flit af Maria kyrkokör och lofvar att blifva af stort intresse i kyrkomusikaliskt hänseende. Troligen kommer den till stånd lördagen d. 6:e december. Initiativet till densamma är taget af Maria kyrkokörs ledare, hr Hugo Lindqvist, hvilken också leder inöfningen af och öfriga anordningar för det hela. — Vi återkomma i nästa nummer till ett närmare omnämnande.

Frökn. Öhrströms och Gyllenskölds konserttourné i södra Sverige, hvilken nu afslutats, har inhöstat åt de båda konstnärinnorna rika loford. Konserter gåfvos af dem i Linköping, Wexiö, Karlskrona, Karshamn, Christianstad, Helsingborg, Lund, Malmö, Eksjö, Westervik. Fröken Öhrström berömmes öfverallt för sin sympatiska stämma, känslofulla sång och högt uppdrifna sångkonst, hvilka egenskaper hon ådagalade bl. a. i juvelarian ur »Faust», Griegs »Prindsessen», en »Spansk Bolero» af Bourgeois och frk. Munktells vackra sång »Sof, sof». — Fröken Gyllenskölds nobla och bravurmessiga pianospel vann också stort erkännande genom hennes utförande af Chopins Ass dur-ballad och Dess dur-nocturne,

Moszkowskis konsertvals, Paderevskis Menuet m. m. De båda konstnärinnorna torde komma att företaga sin tillämnade Norrlandstur så snart frk. Öhrström blifvit återställd efter en ådragen bröstkatarr. Då frk. Ö. kommer att stanna här till i mars nästa år, lär man få tillfälle att höra henne på några konserter här men deremot icke på operan.

Till den lediga organistbefattningen vid Johannis kyrka hade vid fatalietidens slut såsom sökande anmält sig: examinerade organisterna Emil Sjögren, J. J. Wiberg, J. Ch. Stålhammar, E. A. Rundberg, C. J. Björling, J. M. Sandqvist och J. E. Söderberg.

Svenska sångerskor i Amerika. Den svenska damoktett, som för närvarande gästar Förenta Staterna och Canada, har tagit sin publik med storm, icke allenast genom föredragens musikaliska värde och deras ypperliga utförande, utan äfven genom det blygsamma och behagliga sätt som stämplar dess uppträdande, säga lokaltidningarna, som öfverbjuda hvarandra i de mest smickrande utlåtanden. Det är i all synnerhet vid utförandet af qvartetterna och oktetterna, såsom t. ex. Södermans »Bröllopsmarsch», Lindblads »Sångfåglarne» m. fl. dylika, som de knipa sin publik. En så jemn sammansjungning, parad med mjukhet och behag i föredraget, som genomgår alla deras sånger, är, säger recensenterna, öfver allt beröm. Äfven deras duetter och solostycken röna det amplaste erkännande.

Särskildt framhålles fröken E. Bruce, tvenne fröknar Hedén och fröken Sundius såsom solister, duettister och accompagnatriser för deras röst, utförande och talent. Oktetten uppträder endast och allenast på de bästa teatrar och i de finaste konsertsalonger och har ej den ringaste beröring med caféchantanter eller s. k. varietélokaler. Detta allt är ju glädjande att höra, och vi kunna ej annat än gifva våra sångfoglar en hjertlig och uppmuntrande lyckönskan.

Väntade utländska sångerskor. Den utmärkta sångerskan *Emma Nevada* lär komma att snart företaga en konserttourné åt norden och då äfven besöka Sverige och Norge. Madame *Judic* annonseras i medlet af december komma att uppträda här å Svenska teatern.

Ystad. Dir. Aug. Körling gaf med bitr. af hr Salom. Smith i början af nov. i Maria kyrka en talrikt besökt konsert hvarvid bl. a. utfördes dir. K:s storslagna kantat för soli, kör och orkester, som gafs vid invigningen af härvarande läroverks hus.

För hvarje musikaliskt hem rekommenderas

SVENSK MUSIKTIDNING,

innehållande **populär läsning i musikaliska ämnen,** instruktiva artiklar om musikundervisning etc., biografier med **porträtter, följetonger, notiser** om musikverldens tilldragelser m. m.

Tidningens årsprenumeranter erhålla **musikbilagor,** (omkring 14 sidor) af *god* och *lätt utförbar* **sång-** och **pianomusik.** Tidningen utkommer 2 gånger i månaden (utom juli—aug.); Pris pr år **5** kronor. Prenumeration sker direkt hos Redaktionen Olofsgatan 1, i bok- och musikhandeln; för landsorten bäst **å posten.**

OBS.! *I alla hem, der musik idkas, kan den i vår tid allt för mycket försummade musikbildningen tillgodoses genom en facktidning, sådan som* **Svensk Musiktidning,** *hvilken i år upplefver sin 10:de årgång och som af pressen ständigt rekommenderats såsom väl fyllande sin uppgift att vara ett organ för musikbildningens spridande i vårt land.*

C. H. BILLBERGS
Pianofabriks,
Göteborg,

välkända, in- och utrikes prisbelönta tillverkningar af

Flyglar & Pianinos

rekommenderas; särskildt dess nykonstruerade

Resonator-Pianinos.

(Nord. Ab. Göt. 4198 × 6)

Palm & Stadlings
Piano- & Orgelmagasin,
Malmskilnadsgatan 40,

stort lager af Pianinos, Flyglar & Orglar från Ibach & Sohn, Schiedmayer, Kohl, Francke, Mason & Hamlin, Smith, Chicago Cottage Organ C:o m. fl. framstående in- och utländska fabriker. Pianos med **Jankó-klaviatur** samt Pianos med orgelpedal för musikstuderande, Orgelorkestrion, Reformorglar m. fl. nya uppfinningar.

Lång garanti, billiga priser.

Äldre instrument tagas i utbyte.

Pianomagasin.
Flyglar, Pianinos, Tafflar och **Orglar** från in- och utländska utmärkta Fabriker **till de billigaste** priser. För instrumentens bestånd ansvaras.

Äldre Pianos tagas i utbyte.

OBS. Ständigt lager af **Flyglar** från Blüthner och **Pianinos** från G. Schwechtens berömda fabriker.

Gust. Petterson & Komp.

43 Regeringsgatan 43.

☛ **Flyglar, Tafflar** och **Pianinos** från **J. G. Malmsjö.**

Svensk Musiktidnings
Musik-Album
IV—1890,

innehållande för piano: **Dahl, Adr.:** *Vårstämning;* **Ika:** *Un bibelot;* **Doppler, A.:** *Ungdomstankar;* **Gluck, Chr.:** *Balett* ur »*Orfeus*»; **Wenzel, Ludv.:** *Jägarsång;* **Mendelssohn-Bartholdy:** *Canzonetta* ur stråkqvartetten op. 12; — för sång med piano: **Körling, Aug.:** *Trädgårdsmästaren* (för bariton).

säljes á 1 krona å tidningens Expedition Olofsgatan 1 (1 tr. upp öfver gården) samt i bok- och musikhandeln.

Obs.! *Mendelssohns sköna* **Canzonetta** är arrangament efter stråkqvartetten och vann entusiastiskt bifall samt måste bisseras vid senaste kammarmusiksoarén.

Undertecknad gifver fortfarande lektioner i **Sång, Dramatik, Plastik** och **Rolers inöfning,** om anmälan sker Onsdagar och Lördagar kl. mellan en qvart efter 10 till 11 f. m.

Sturegatan 24, 4 tr.

Signe Hebbe.

Maria Pettersson
född ***Konow,***
Sånglärarinna,
har flyttat till
71 Regeringsgatan 71, 3 tr.

Oscar Lejdström,
Sånglärare.
Mäster-Samuelsgatan 35.

FRITZ ARLBERG.
Sånglärare.
Karlaplan 8, 1 tr. upp.
Obs.! Ändrad adress. Obs.!

Obs. Mycket billigt annonspris
i Svensk Musiktidning — **10 öre petitrad** — (rabatt vid förnyelse.)

Eleganta Permar till Svensk Musiktidning säljas till 2 kr. hos *P. Herzog,* Malmskilnadsgatan 54.

INNEHÅLL: Leonard Labatt (med porträtt.) — Några ord om sången och sångundervisningen i våra skolor af K. E. Palmgren. — Gamla favoritoperor i ny drägt. — Vår Musikbilaga — Ett otryckt bref af Richard Wagner. — Från scenen och konsertsalen. — Från In- och utlandet. — Annonser.

STOCKHOLM, O. L. SVANBÄCKS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG, 1890.